

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

20. søndag i treenighetstiden – 6. oktober 2013

Prekentekest: Ef 6, 1-4

Lesetekst I: Rut 2, 8-11

Lesetekst II: Matt 18, 1-11

Familien er en Gudgitt orden

Prekentekesten handler kun om relasjonen mellom barn og foreldre – kan det være et tema for en preken? Er det ikke Gudsrelasjonen som er det viktige budskapet i enhver preken? Dette temaet kunne like gjerne vært tatt opp på et foreldremøte, på skolen eller i ungdomsklubben?

Ved første øyekast kan vi ha lett for å tenke slik, for vi har en viss tradisjon for å lage et skille mellom troen og det livet vi lever – som om troen bare er noe som hører hodet og meningene til. Som om Gud ikke bryr seg om hvordan vi har det og hvordan vi lever.

Men Paulus sitter altså i fangenskap i Roma når han skriver dette brevet. Tre-fire år tidligere hadde han besøkt handelssenteret Efesus (i nåværende Tyrkia) og dannet en kristen menighet der. Siden han ikke får anledning til å besøke dem igjen, blir dette brevet viktig. Han skriver altså om det som ligger han mest på hjertet å undervise dem om – og relasjonen mellom barn og foreldre er ett av de viktige temaene.

Troen og livet henger sammen

I hebraisk tradisjon – vi ser det allerede klart gjennom hele GT – er det intet skille mellom tro og liv. Det henger sammen. Det skulle jo ellers bare mangle; skaperen og frelseren er samme Gud. Det med familieliv var Guds ide – og samtidig hans gave til oss. Gud har ikke bare omsorg for menneskers frelse, men for hele vårt liv. Tenk så sårbare og hjelpeløse vi er ved livets start.

Gud har ikke skapt oss til å være ensomme, vi er allerede fra skapelsen, fra fødselen, gitt en gruppetilhørighet som er ment å gi beskyttelse, glede, hjelp til å finne ut av livet og alle dets utfordringer. Og samtidig gir denne relasjonen mellom barn og foreldre et bånd i positiv forstand, slik at også barna stiller opp for foreldrene etter hvert som disse kommer i en situasjon der de trenger mer praktisk omsorg.

Dette er det ideelle, slik det var ment fra tidenes morgen. Men vi er født inn i en fallen verden, født med egoistiske trekk, møter sorg, svik og motgang. "Livet gjør noe med oss", sier vi. Relasjonen til dem som skulle stå oss nærmest, kan også bli noe av det vanskeligste vi har.

Gode relasjoner

Hvordan var relasjonen mellom barn og foreldre på Paulus (brevforfatterens) tid? Det bar mer preg av lydighet enn det som karakteriserer barneoppdragelse i dag, og barna måtte i større grad enn nå tilpasse seg de voksnes liv. Barna var sammen med den ene eller begge foreldrene store deler av dagen, de så på og tok etter hvert del i arbeidssystemene selv. Slik ble det læring og deltakelse i livet. Og lydighet var en dyd. Det var dessuten vanlig både blant grekerne og romerne å benytte fysisk avstraffelse. Paulus har ikke mange med seg blant samtidige forfattere når han advarer mot å være for tøff i oppdragelsen. (Svært mange av de første troende, som var både av jødisk og hedensk herkomst, gikk imot den gresk-romerske skikken med at barn som ikke ble anerkjent av sine fedre, kunne drepes. Dette gjaldt også barn som ble født med handikap.)

Slik ble Paulus' ord viktige i sin tid - men også i dag. En av de store utfordringene i dag er å bruke *tid* på hverandre. Vi opplever oss ikke som verdsatte og viktige, hvis mennesker ikke har tid til å være sammen med oss. Respekt og kjærlighet handler blant annet om å ha tid til å "se" hverandre og lytte til hverandre. Det gjelder foreldres relasjon til sine barn og tenåringer, og det gjelder barnas relasjon til aldrende foreldre.

Men vi vet også at det i kristne kretser kan forekomme mishandling, både i forhold til barn, stebarn og i forhold til gamle foreldre. Vi må være ærlige om dette og sette ord på det, for å kunne imøtegå det. Og gi hjelp til dem som trenger å komme ut av det.

Lydighet mot foreldre

Hva når relasjonen til den ene eller begge foreldre virker destruktivt? Innebærer lydigheten en blind lydighet, der alt foreldrene måtte si og befale, skal adlydes? Utvilsomt ikke. Hvis foreldrene setter seg opp mot Guds egne bud, er det Guds bud som gjelder. Hvis lydigheten innebærer å gjøre noe som skader seg selv eller andre, er det imot Guds bud. Ordene fra teksten om "i Herren" og "etter Herrens vilje" må forstås slik at det er det sunne og gode livet som skal beskyttes. Det finnes også noe som heter overbeskyttelse. Da må en kanskje søke hjelp for å finne en god vei gjennom det, der en både kan vise respekt og kjærlighet, men samtidig være tydelig på sunne grenser. Det må ikke snakkes for lettvindt om disse relasjonene, for vi aner ikke hvilken bagasje folk sitter med i kirke- eller bedehusbenkene. Vi må gi dem hjelp til et godt liv. Det er Guds gode vilje.

Det finnes også kristne foreldre som slår hånden av barna sine og bryter all kontakt med dem når de velger en annen vei enn det foreldrene ønsker eller tenker er riktig. Det er en måte å vise moralsk ryggrad på som er helt misforstått.

Og skulle det ikke være noe annet å være takknemlig overfor egne foreldre for, så takk dem for livet de gav deg. Dette er å hedre din far og mor.

"..da skal du leve lenge i landet"

Paulus skriver at det 4. bud er det eneste budet det er knyttet et spesielt løfte til: "da skal du leve lenge i landet". Folket hadde startet på ørkenvandringen da de fikk budene, og det var neppe noen tvil hos dem da, hva "landet" var henvist til. De var jo på vei mot "det lovede land". Men har dette med å kunne leve lenge i landet noen relevans ut over det jødiske folk og landeløftet knyttet til et nytt liv i frihet fra slaveriet i Egypt?

Familielivet er en Gudgitt ordning helt fra skapelsen av. Familielivet er grunnpilaren i samfunnsstrukturen, og rakner familielivet, da går hele samfunnsstrukturen i oppløsning. Slik kan det også legges ut at "landet" i forståelsen "samfunnet vårt" blir opprettholdt gjennom at vi lever ut det 4. bud. Og at vi gjør vårt beste i å lege de sår som denne verden påfører mennesker, som ikke har opplevd gode og sunne relasjoner.

Konklusjon

Den første og nærmeste relasjonen vi opplever i livet, er forholdet mellom foreldre og det nyfødte barnet, og avhengigheten barnet har i de første årene. Sårbart men verdifullt.

Så er det kanskje også denne relasjonen som byr på størst utfordring for mange. Det har nok også med båndene og forventningene å gjøre.

Når Jesus skal beskrive vårt forhold til Gud, bruker han nettopp Gud som far og vi mennesker som barn av Gud. Men da beskriver han en far som er god, kjærlig og barmhjertig. Dette sier noe utrolig sterkt om hvilken relasjon Gud ønsker med oss.

Jorunn Andestad Langmoen

Assisterende generalsekretær i Den Norske Israelsmisjon. Tidligere lærer og kateket.

jorunn@israelsmisjonen.no